

مرجع‌شناسی عمومی لاتین

■ عبدالباقر امانی^۱

کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

■ علی اکبر احمدلو^۲

کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و مدیر کتابخانه مرکزی دانشگاه قم

رکن علم کتابداری و اطلاع‌رسانی است. کتابخانه به مثابه نهادی اجتماعی، علاوه بر مأموریت و وظایف حرفه‌ای خویش در ارائه خدمات مرجع به مراجعان، نسبت به محیط کلان اجتماعی واقع در آن، مسئولیت دارد. تلفیق مأموریت حرفه‌ای کتابدار و مسئولیت اجتماعی آن نسبت به اعضاء جامعه را می‌توان در اصطلاح «کتابدار به مثابه مشاور امین» یافت. در بیانیه مأموریت و چشم‌انداز نهاد کتابخانه‌های کشور که الهام‌بخش و رهنمود اقدام عینی و رفتار عملی مدیران و کتابداران است، کتابداران چنان مشاورانی تصویر شده‌اند که نسبت به رفع نیازهای مراجعان و هدایت افکار عمومی جامعه متعهد گشته‌اند. امروزه کتابدار مرجع موفق، علاوه بر تسلط بر کتاب‌های چاپی باید وب‌شناس بوده و منابع مرجع الکترونیکی را که از طریق شبکه اینترنت در دسترس‌اند، بشناسد.

درباره نویسندگان کتاب

بابک پرتو متولد ۱۳۲۳، دارای مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی است. وی تجربه بیش از ۲۵ سال تدریس دروس کتابداری و اطلاع‌رسانی و اداره کتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی را در کارنامه خود دارد، و طی این سال‌ها ترجمه و تألیف پنج عنوان کتاب و نگارش بیش از ۵۰ مقاله را در حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی عهده‌دار بوده است. وی علاوه بر این، مشاور برنامه‌ریزی ساختمان و تجهیزات کتابخانه‌های متعددی در سطح کشور بوده است. بابک پرتو در حال حاضر عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز است.

رحیم علیجانی متولد ۱۳۴۷، دارای مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی از دانشگاه شیراز است. در سال‌های بین ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۸ وی به عنوان کتابدار مرجع در مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فن‌آوری شیراز خدمت کرده است. در سال ۱۳۸۲ به استخدام دانشگاه پیام نور به عنوان عضو هیئت علمی درآمد، و اکنون به صورت تمام وقت در خدمت این دانشگاه است.

■ پرتو، بابک؛ علیجانی، رحیم. مرجع‌شناسی عمومی لاتین (چاپی - اینترنتی). تهران: چاپار، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۸۸. ۳۱۲ ص. شابک: ۰-۴۶-۵۲۹۴-۶۰۰-۹۷۸.

مقدمه

مهم‌ترین هدف کتابخانه‌ها، ارائه خدمات به مراجعان است و در این میان نقش کتابداران مرجع در رسیدن به این هدف مهم‌تر به نظر می‌رسد. کتابداران بخش مرجع که وظیفه تجزیه و تحلیل سؤالات مراجعان را به عهده دارند، فقط در صورتی در کار خود موفق خواهند بود که با منابع مرجع عمومی و تخصصی آشنا بوده، و همچنین توانایی استفاده از منابع مورد نظر را داشته باشند. آشنایی با منابع مرجع و توانایی استفاده از آنها از مهارت‌هایی است که کتابداران در طول دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد کسب می‌کنند. گسترش دانش یا توزیع اطلاعات، سومین

دستنامه‌ها، نشان‌نامه‌ها (ارزیابی، معرفی منابع مرجع فوری). افزون بر آن، به مهم‌ترین معیارهای ارزیابی منابع مرجع فوری اشاره شده است. همچنین، مانند فصل‌های دیگر چند نمونه منابع مرجع فوری مثل سالنامه جهانی^{۱۳}، سالنامه جهانی اروپا^{۱۴}، سالنامه وایتکر^{۱۵}، در این فصل معرفی شده‌اند.

فصل ششم، واژه‌نامه‌ها (دامنه، تدوین، واژه‌نامه‌های الکترونیکی، ارزیابی، معرفی). همچنین، چند نمونه واژه‌نامه چاپی و الکترونیکی مثل Websters, Websters Collegiate, American Heritage, Random House, OED, Shorter OED, DARE, HarperCollins و جز آن در این فصل معرفی و بررسی شده‌اند.

از ویژگی‌های این اثر نسبت به آثار مشابه، روزآمد بودن آن است؛ آثار یاد شده فقط به منابع چاپی اکتفاء کرده بودند، و این اثر به همراه منابع چاپی، لوح فشرده و منابع اینترنتی را نیز برای آشنایی کتابداران با سایت‌های مرجع لاتین در خود جای داده است

فصل هفتم، منابع زندگینامه‌ای (کاربرد زندگینامه، جست‌وجو در منابع زندگینامه‌ای، منابع شبکه‌ای جهان (وب)، معرفی منابع زندگینامه‌ای). مؤلف در این فصل نیز مانند فصل‌های دیگر به ارزیابی منابع زندگینامه‌ای و همچنین چند زندگینامه مثل Marquis Who's who, Who's who, International Who's who, Current Biography, Encyclopedia of World Biography در این فصل معرفی شده‌اند. علاوه بر آن، به مقایسه‌های میان دو منبع زندگینامه‌ای گذشته‌نگر مقاله‌ای (The American National Biography (ANB (Dictionary of American Biography (DAB) و اشاره شده است.

فصل هشتم، منابع جغرافیایی (نقشه‌کشی رایانه‌ای، مدیریت اطلاعات جغرافیایی، معرفی منابع جغرافیایی، دایرةالمعارف‌ها و واژه‌نامه‌های جغرافیایی، اطلس‌ها و نقشه‌های جهانی؛ اطلس‌های رومیزی/آموزشگاهی؛ چاپی، جاینامه‌ها، نقشه‌ها و اطلس‌های تاریخی (موضوعی)، نقشه‌های محلی و منطقه‌ای (نقشه‌های خیابانی پیوسته؛ نقشه‌های خیابانی؛ چاپی و لوح فشرده)، راهنماهای گردشگری). در این فصل، چند منبع مهم جغرافیایی مثل دایرةالمعارف جغرافیایی جهان^{۱۶}، واژه‌نامه جغرافیایی جدید مریام وبستر^{۱۷}، اطلس جهانی تایمز^{۱۸}، اطلس جهانی تعاملی انکارتا^{۱۹} و منابع دیگر معرفی و بررسی شده‌اند.

در بخش دوم، نویسنده در سه فصل به معرفی منابع مرجع اینترنتی لاتین پرداخته است.

وی در طول چند سال فعالیت علمی خود، موفق به نگارش بیش از ۴۰ عنوان مقاله فارسی و انگلیسی شده است. علیجانی هشت عنوان طرح پژوهشی مصوب دانشگاه پیام نور را در سطح ملی و منطقه‌ای در سال‌های اخیر اجراء و به اتمام رسانده است. همچنین، مجری و برگزارکننده بیش از ۱۰ عنوان کارگاه پژوهشی پیرامون آموزش استفاده از وب برای جست‌وجوی منابع الکترونیکی و ارزیابی منابع و نگارش مقاله بوده است. از این مؤلف تاکنون ۱۳ عنوان کتاب به چاپ رسیده است.

محورهای اصلی کتاب

این کتاب در دو بخش (۱۱ فصل) به شرح زیر تألیف شده است:
بخش اول، هشت فصل که در آن نویسندگان به معرفی منابع چاپی پرداخته‌اند، شامل: فصل اول، کتابداران مرجع و خدمات مرجع (فرآیند مرجع، عناصر اساسی در فرآیند مرجع، منابع اطلاعاتی؛ منابع ارجاعی؛ کنترل - دستیابی - جهت‌یابی، آثار نوع اطلاعاتی (منبع)، اسناد دولتی، رهنمودهایی برای خدمات مرجع، مصاحبه مرجع، خدمات مرجع و کتابخانه، مدیریت، خدمات فنی؛ خدمات فنی؛ فهرست‌نویسی؛ خدمات خواننده؛ امانت؛ خدمات بزرگسالان؛ مرجع، ارزیابی منابع مرجع، ارزیابی پایگاه‌های اطلاعاتی، معیارهای ارزیابی). همچنین، در این فصل بخش‌هایی تحت عنوان «مطالب تکمیلی» و «نکته» و «منابع تکمیلی» و نظایر آن دیده می‌شود.
فصل دوم، کتاب‌شناسی‌ها (تعریف، هدف، دامنه، کاربرد، ارزیابی، کتاب‌شناسی نظام‌مند شمارشی، اشکال کتاب‌شناسی نظام‌مند شمارشی). همچنین، چند کتاب‌شناسی مانند NUC^{۲۰}، BIP^{۲۱}، ARBA^{۲۲}، CBI^{۲۳} و جزء آن در این فصل معرفی شده‌اند. علاوه بر این، به مهم‌ترین معیارهای ارزیابی کتاب‌شناسی‌ها نیز اشاره شده است.

فصل سوم، خدمات نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی (نمایه‌های چاپی، محتوی و دامنه نمایه، خدمات چکیده‌نویسی، جست‌وجو در نمایه‌ها، سرعنوان‌های موضوعی و جست‌وجو، مسیریها و فنون جست‌وجو، ارزیابی، راهنماها، مسائل ارزیابی و هزینه، خدمات نمایه‌سازی عمومی، جست‌وجو در نمایه‌نامه‌ها). همچنین، سرعنوان‌های موضوعی کتابخانه کنگره، سرعنوان سیرز و اصطلاحنامه در این فصل بررسی شده‌اند.

فصل چهارم، دایرةالمعارف‌های عمومی (سابقه تاریخی، تقسیم‌بندی دایرةالمعارف‌ها، ارزیابی دایرةالمعارف‌ها، معیارهای ارزیابی (برای مجموعه‌های چاپی و الکترونیکی)؛ معرفی دایرةالمعارف‌ها (دایرةالمعارف‌های بزرگسالان - مجموعه‌های بزرگسال عامه‌پسند و آموزشگاهی - مجموعه‌های کودکان و نوجوانان - دایرةالمعارف‌های یک‌جلدی)). در این فصل، چند دایرةالمعارف مهم از جمله بریتانیکا^{۲۴}، امریکانا^{۲۵}، فانک و واگنالس^{۲۶}، کتاب جهان^{۲۷}، کلمبیا^{۲۸}، رندم هاوز^{۲۹} و نظایر آن معرفی و معیارهای ارزیابی دایرةالمعارف‌ها بررسی شده است.

فصل پنجم، منابع مرجع فوری: سال‌نامه‌ها، سال‌نامه‌ها،

این کتاب برای دانشجویان کارشناسی کتابداری و داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد تدوین شده، و یک کتاب درسی برای درس «مرجع‌شناسی عمومی لاتین» و «مرجع‌شناسی عمومی» برای دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه پیام نور در مقطع کارشناسی در نظر گرفته شده است

منابع موجود در اینترنت آنچنان اهمیتی یافته است که جوایی به سازمان‌ها و افرادی که بهترین ارزشیابی‌ها را ارائه داده و راهکارهای جدید را مطرح می‌کنند، داده می‌شود (مومان، ۳۸، ۱۹۹۹). در زمینه‌های مختلف موضوعی نیز راهنماهایی برای ارزشیابی این منابع تهیه شده است. هندریکس و ویتنرز^{۳۶} (۲۰۰۱) در مقاله‌ای تحت عنوان «ارزشیابی منابع پزشکی در شبکه اینترنت»، به اهمیت صحت و اعتبار منابع پزشکی پرداخته، و راهنمایی را برای استفاده از منابع اینترنتی برای پرستاران و دست‌اندرکاران پزشکی فراهم آورده‌اند. با توجه به اهمیت ارزیابی منابع موجود در شبکه اینترنت، مؤلف نیز در فصل آخر کتاب به سه موضوع مهم در خصوص ارزیابی پرداخته است، که عبارتند از: ۱- چرا باید منابع ارزیابی شده از وب را ارزشیابی کنیم؟ ۲- راهنمائی‌های عملی برای ارزشیابی منابع گرفته شده از وب (مؤلف اثر چه فرد یا سازمانی است؟ پسوند آدرس شبکه‌ای چه می‌باشد؟ اطلاعات تا چه حد روزآمد است؟ چه کسانی مورد خطاب هستند؟ آیا متن صحیح و موثق است؟ مقصود و هدف اطلاعات ارائه شده چیست؟ آیا وبگاه دارای یک طراحی حرفه‌ای است؟) ۳- بحث و استدلال پیرامون ملاک‌های ارزشیابی (مؤلف کیست؟ ناشر کیست؟ اطلاعات تا چه اندازه روزآمد است؟ مخاطبان چه کسانی هستند؟ آیا محتوای متن دقیق و صحیح است؟ هدف اطلاعات ارائه شده چیست؟ دسترسی به وبگاه مورد نظر از چه طریقی امکان‌پذیر است؟).

مقایسه اثر با کتاب‌های مشابه

در ایران چند کتاب در زمینه مرجع‌شناسی عمومی لاتین تدوین شده است، که از جمله مروری بر مرجع‌شناسی عمومی (منابع لاتین) (تهران: صنم، ۱۳۸۵) اثر علی خیشوند؛ مرجع‌شناسی عمومی لاتین (تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۶) اثر مهرداد وزیرپور

فصل نهم، معرفی انواع مراجع اینترنتی (منابع مرجع پیوسته اما سنتی، دایرةالمعارف‌ها (دایرةالمعارف «های بیم»^{۳۰}، دایرةالمعارف انکارتا^{۳۱}، دایرةالمعارف بریتانیکا^{۳۲}، دایرةالمعارف ویکی‌پدیا^{۳۳}) و اژه‌نامه‌ها (واژه‌نامه یور دیکشنری^{۳۴}، واژه‌نامه پیوسته مریام - وبستر^{۳۵}، واژه‌نامه دیکشنری^{۳۶}، واژه‌نامه کمبریج^{۳۷}، واژه‌نامه آکسفورد^{۳۸})، ابزارهای ترکیبی (سایت مرجع پاسخ^{۳۹}، سایت مرجع اینفو پلیز^{۴۰}) در این فصل به صورت مصور معرفی شده‌اند.

فصل دهم، دسترسی آزاد (منابع کم هزینه، پرداخت بر پایه هر بار مشاهده، فایند آرتیکلز^{۴۱}، مگ پورتال^{۴۲}، پایگاه اطلاعات مجلات رایگان پزشکی^{۴۳}، هدلاین اسپات^{۴۴}، نمایه کتابداران بر اینترنت^{۴۵}، سای الو (کتابخانه الکترونیک علمی پیوسته^{۴۶}، openj-gate^{۴۷}). اگرچه نویسنده در فصل‌های مختلف این کتاب، برخی منابع این فصل را به‌صورت پراکنده معرفی و مورد بحث قرار داده، اما تمرکز اصلی این فصل بر فراهم‌آوری منابع رایگان است، که به ترتیب همه این منابع را که دارای اعتبار، و در عین حال رایگان و یا با قیمت و هزینه پایین در وب جهان گستر در دسترس‌اند، ذکر کرده است.

فصل یازدهم، ارزیابی منابع رایگان شبکه‌ای: ارزیابی

**معرفی کتاب‌های مرجع به صورت چاپی،
لوح فشرده و درون خطی (برخط) هر
کدام جداگانه و با مثال، یکی از نمونه‌های
برتری این کتاب است**

کلمه «ارزیابی» عنوان فرعی است، که به ارزیابی دایرةالمعارف کامپتون می‌پردازد. بهتر بود که به صورت یک عنوان فرعی از سر خط بعدی شروع می‌شد.

– سومین ایراد – با توجه به اینکه این کتاب جزء منابع درسی است – این است که بعضی اصطلاحات ترجمه نشده است؛ به عنوان مثال، سطر ۲۴، ص ۱۵۱، کلمه (Fact Index) به معنی نمایه رخداده‌ها، ترجمه نشده. در جای دیگر نیز در سطر ۱۸، ص ۱۵۲، کلمه «فاکت» بدون اینکه معنا و اصطلاح لاتین آن نوشته شود، به صورت کلمه فاکت نوشته شده است. موارد دیگری از این دست در صفحات ۱۶۰ – ۱۶۱ به چشم می‌خورد.

– فهرست مندرجات این کتاب، بیشتر از اینکه راهنمای دسترسی سریع به اطلاعات مندرج در صفحات مورد نظر باشد، همراه کننده است. در این فهرست، صرفاً اشاره شده که مثلاً فصل اول: «کتابداران مرجع و خدمات مرجع» ۱۱؛ فصل دوم: «کتاب‌شناسی‌ها» ۳۵. در حالی که، بهتر بود شماره صفحه تمام عنوان‌های فرعی که در زیر عنوان اصلی آمده‌اند، ذکر می‌شد، تا دانشجویان به راحتی به اطلاعاتی مرتبط با نیازهای اطلاعاتی خود برسند.

کشمیری؛ مرجع‌شناسی عمومی لاتین (تهران: سمت، ۱۳۸۶) اثر زاهد بیگدلی؛ و مرجع‌شناسی لاتین (تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۹) اثر کریشان کومار، ترجمه جیران خوانساری و مرضیه سیامک منتشر شده است. با وجود این، کتاب حاضر نگرش متفاوتی به موضوع دارد و با سایر کتاب‌های منتشر شده از چند جنبه قابل مقایسه است، که در ذیل به آنها اشاره می‌شود.

– از ویژگی‌های این اثر نسبت به آثار مشابه، روزآمد بودن آن است؛ آثار یاد شده فقط به منابع چاپی اکتفاء کرده بودند، و این اثر به همراه منابع چاپی، لوح فشرده و منابع اینترنتی را نیز برای آشنایی کتابداران با سایت‌های مرجع لاتین در خود جای داده است. این خود با توجه به الکترونیکی شدن کتابخانه‌ها و گرانی کتاب‌های لاتین مرجع، کمک شایانی به کتابداران، دانشجویان و به‌خصوص اساتید این رشته کرده است.

– این کتاب برای دانشجویان کارشناسی کتابداری و داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد تدوین شده، و یک کتاب درسی برای درس «مرجع‌شناسی عمومی لاتین» و «مرجع‌شناسی عمومی» برای دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه پیام نور در مقطع کارشناسی در نظر گرفته شده است. گرچه، منابع دیگر هم جزء منبع درسی در سایر دانشگاه‌ها هستند.

– با وجود مطالب مهم و جدیدی که ارائه شده، بهتر بود نویسندگان در بخش‌های مختلف کتاب برای مثال‌ها توضیحات بیشتری ارائه می‌دادند.

– نبود شیوة تنظیم در بخش‌های مختلف کتاب از قبیل فصل چهارم بخش دایرةالمعارف‌ها؛ به عنوان مثال: دایرةالمعارف امریکانا و بریتانیکا، از آنجا که شیوة تنظیم برای کتاب‌های مرجع با هدف آشنایی و استفاده دانشجویان و به‌خصوص کتابداران یک امر مهم است، در این کتاب جای خالی آن احساس می‌شود.

– معرفی کتاب‌های مرجع به صورت چاپی، لوح فشرده و درون خطی (برخط) هر کدام جداگانه و با مثال، یکی از نمونه‌های برتری این کتاب است.

دربارة کتاب مرجع‌شناسی عمومی لاتین (چاپی – اینترنتی)، نکات قابل توجهی وجود دارد که می‌تواند در ویرایش‌های بعدی این کتاب مورد استفاده قرار گیرد.

ساختار فنی و نگارشی

– معادل فارسی برخی از واژگان لاتین گاهی ذکر شده و گاهی ذکر نشده است؛ برای مثال، در صفحه ۹۵، «مراکز رسانه‌ای آموزشی» برای معادل "School media centers" آمده است، در حالی که، معادل لاتین برخی از منابع همچون «کتابخانه‌های با بودجه متوسط» صفحه ۹۴، پشت سر این عبارت تکرار شده است، که بهتر بود به صورت پانویس نوشته می‌شد. امثال این در متن به وفور به چشم می‌خورد.

– سطر ۳، ص ۱۵۲، کلمه ارزیابی بدون اینکه از سر سطر بعدی نوشته شود، در دنباله متن همان خط تکرار شده. از آنجا که

جدول ۱. برخی غلط‌های تایپی موجود در متن

ادرس	غلط	صحیح
ص ۲۰، سطر ۱۳	پرسش‌های	پرسش‌هایی
ص ۲۱، سطر ۲۰-۲۷	پرسش‌ها	پرسش‌های
ص ۳۲، سطر ۴	فحوای	محتوای
ص ۴۱، سطر ۲۷	پرسش‌های	پرسش‌هایی
ص ۷۷، سطر ۹	گذشته‌نگر	گذشته‌نگر
ص ۸۱، سطر ۳۱	نسخه‌الکترونیکی	نسخه‌الکترونیکی
ص ۸۳، سطر ۵	کتابخانه کنگره	کتابخانه کنگره
ص ۹۵، سطر ۱۹	تایخ	تاریخ
ص ۱۰۲، سطر ۲۰	غالباً	غالباً
ص ۱۰۷، سطر ۲۵	حق تألیف	حق تالیف
ص ۱۱۸، سطر ۳	مجموعه‌های	مجموعه‌های
ص ۱۲۶، سطر ۱۵	از از اواسط	از اواسط
ص ۱۳۸، سطر ۲۰	جستوی	جستجوی
ص ۱۴۳، سطر ۲۵	دایره‌المعرف‌های	دایره‌المعارف‌های
ص ۱۴۷، سطر ۱۹	جیزی	چیزی
ص ۱۵۱، سطر ۶	کودکان و جوانان	کودکان و نوجوانان
ص ۱۶۱، سطر ۲۳	می‌خواستند	می‌خواستند
ص ۱۶۸، سطر ۲۱	شناخته	شناخته
ص ۱۷۳، سطر ۱۳	ویراش	ویرایش
ص ۱۷۹، سطر ۷	بر بروی خط	بر روی خط
ص ۱۸۱، سطر ۲۷	انتشاراتی	انتشاراتی
ص ۱۸۵، سطر ۶	کلمات	کلمات
ص ۱۸۸، سطر ۱۳	داری	دارای
ص ۱۹۰، سطر ۱۸	زقالب	قالب
ص ۱۹۷، سطر ۱۸	احیاجات	احتیاجات
ص ۱۹۷، سطر ۲۵	انتخاب	انتخاب
ص ۲۰۶، سطر ۴	معظم‌ترین	منظم‌ترین
ص ۲۱۹، سطر ۴	پرسش	پرسش
ص ۲۳۲، سطر ۱۱	چستجو	جستجو
ص ۲۴۲، سطر ۱۷	چون	چون
ص ۲۴۳، سطر ۶	اقانوس‌ها	اقیانوس‌ها
ص ۲۴۹، سطر ۱۲	نقش ه‌های	نقشه‌های
ص ۲۵۰، سطر ۲	بابا	با
ص ۲۵۴، سطر ۱۲	کیقیت	کیفیت
ص ۲۵۵، سطر ۱۰	می‌شو،	می‌شود

ص ۲۵۶، سطر ۱۰	نقش‌های	نقشه‌های
ص ۲۵۷، سطر ۱۴	استفاه	استفاده
ص ۲۶۱، سطر ۱۷	کلانش هری	کلان‌شهری
ص ۲۶۲، سطر ۲۰	ایجا	این‌جا
ص ۲۶۴، سطر ۲۷	داده‌های	داده‌هایی
ص ۲۶۴، سطر ۲۸	پیشینه‌های	پیشنه‌ای
ص ۲۸۸، سطر ۲	اینتجتا	اینجتتا
ص ۲۹۵، سطر ۱۲	که که	که
ص ۳۰۰، سطر ۲۶	راهنمای‌های	راهنمایی‌هایی
ص ۳۰۵، سطر ۹	بررسی‌های	بررسی‌هایی
ص ۳۰۶، سطر ۳	تنهای	تنهایی
ص ۳۰۸، سطر ۵	کالاهای	کالاهایی
ص ۳۰۸، سطر ۷	طرقی	طریقی

ساختار محتوایی

ایراد اصلی که پس از تورق و مطالعه بخش‌هایی از کتاب به چشم می‌خورد، نبود نمایه‌های انتهایی کتاب است. شایسته بود این کتاب که مفاهیم مهم و متعددی را پوشش داده، و همچنین جزء منابع درسی کارشناسی کتابداری دانشجویان پیام نور و سایر دانشگاه‌ها است، دارای نمایه‌ کاملی می‌بود تا خواننده را در یافتن مطالب مورد نظر و مطالعه کتاب یاری کند. همچنین، وجود واژه‌نامه‌های انگلیسی - فارسی و فارسی - انگلیسی، یا دست کم یک واژه‌نامه می‌توانست بسیار مفید باشد؛ زیرا معادل‌های مهم و متعددی در این کتاب برای کلمات انگلیسی استفاده شده، که گردآوری آنها در یک واژه‌نامه در پایان کتاب بسیار سودمند می‌بود.

- با توجه به اینکه، این کتاب یکی از منابع درسی کارشناسی دانشگاه پیام نور و دانشگاه‌های دیگر است، بهتر بود در فصل اول برای آشنایی دانشجویان با انواع منابع اطلاعاتی و تعریف دقیق کتاب مرجع، مطالبی گنجانده می‌شد.

- در مواردی، در حالی که به نویسندگانی استناد درون متنی شده، شناسه‌ای در مآخذ ذکر نشده است. یکی از این موارد، گروگان در صفحه ۳۲ است، که شناسه‌ای در منابع و مآخذ ندارد.

- نویسنده در هر فصل بخش‌هایی تحت عنوان «مطالب تکمیلی» و «نکته» و «منابع تکمیلی» و نظایر آن را آورده، که این بخش برای تکمیل اطلاعات و به‌خصوص آمادگی دانشجویان برای آزمون کارشناسی ارشد خیلی مفید است.

- با توجه به اهمیت اینترنت، که می‌توان از آن به مثابه فرامرجع^{۴۰} یاد کرد، پرداختن به این پدیده مؤثر و معرفی برخی منابع وب پایه لاتین در این کتاب کمک شایانی به حرفه کتابداری کرده است.

- توجه کافی به منابع الکترونیکی، برای مثال یک بند درباره

ایراد اصلی که پس از تورق و مطالعه بخش‌هایی از کتاب به چشم می‌خورد، نبود نمایه‌های انتهایی کتاب است

Dictionary

18. Times Atlas of the World.
19. Encarta Interactive World Atlas.
20. High Beam Encyclopedia .
21. Encarta Encyclopedia.
22. Encyclopedia Britannica .
23. Encyclopedia Wikipedia.
24. YourDictionary.
25. Online Dictionary Merriam-Webster.
26. Dictionary.
27. Cambridge Dictionary.
28. Oxford Dictionary.
29. com.www.Answers.
30. www.infoplease.com.
31. Find Articles.
32. Mag Portal .
33. www.freemedicaljournals.com
34. Headline Spot.
35. Librarians Index to the Internet.
36. SciELO (Scientific Electronic Library Online).
37. <http://www.openj-gate.org>
38. Mumane
39. Hendrickx \$Winters
40. Meta-reference

مرجع الکترونیکی، یک بند درباره مرجع چاپی و یک بند درباره مرجع لوح فشرده، و ذکر تفاوت میان منابع چاپی و الکترونیکی و ذکر اینکه بعضی دایره‌المعارفها با فرمت لوح فشرده نیز وجود دارند و مباحث پراکنده‌ای از این دست، به روزآمدتر بودن، جامعیت و افزایش مخاطبان اثر کمک شایانی کرده است.

در مجموع، می‌توان کتاب را از این حیث که مباحث پراکنده را منسجم و یکپارچه کرده، دارای حسن دانست. کتاب‌های بسیاری به زبان‌های مختلف در کشورهای گوناگون به طبع رسیده‌اند که آگاهی از محتوای آنها افق‌های جدیدی به روی انگیزه و اندیشه کتابداران، دانشجویان و اساتید و فرهیختگان حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌گشاید، و از این رو برای ترجمه به زبان فارسی برگزیده شده‌اند. این کتاب نیز جزء این گروه قرار می‌گیرد، و منابع مرجع عمومی لاتین (اعم از چاپی و الکترونیکی) را به خواننده معرفی می‌کند. می‌توان گفت، که مجموعه عظیم مکتوبات هر چقدر هم منظم باشد تا زمانی که برای استفاده به کار گرفته نشود، سودی نخواهد داشت و در این مرحله است که نقش شناخت منابع مرجع در توزیع دانش، ارائه خدمت به مراجعین و راهنمایی آنها برجسته می‌گردد. یکی از نکات جالب این کتاب نسبت به کتاب‌های دیگر در مورد مرجع‌شناسی عمومی لاتین، اختصاص دو فصل پایانی این کتاب به موضوعات دسترسی آزاد و اعتبارسنجی منابع اینترنتی به منظور بازیابی اطلاعات مفید، معتبر و مناسب کاربرد است. گرچه در این کتاب ایراداتی از نظر ساختاری و محتوایی بر این اثر طرح شد، موارد مطرح شده از ارزش اثر نمی‌کاهد. و رفع برخی کاستی‌ها در ویراست‌های بعدی، اثر را کامل‌تر خواهد کرد.

پی‌نوشت‌ها

ماخذ

۱. بیگدلی، زاهد (۱۳۸۷). «مرجع‌شناسی عمومی لاتین»، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
۲. خیشوند، علی (۱۳۸۵). «مروری بر مرجع‌شناسی عمومی (منابع لاتین)»، تهران: صنم.
۳. کومار، کریشان (۱۳۸۹). «مرجع‌شناسی لاتین، ترجمه همراه با افزوده‌ها جیران خوانساری و مرضیه سیامک»، تهران: کتابدار.
۴. وزیرپور کشمیری، مهرداد (۱۳۸۶). «مرجع‌شناسی عمومی لاتین»، تهران: کتابدار

5. Hendrickx, Lori \$ Winters, Charlene (2001). "Evaluating healthcare information on the Internet: Guidelines for nurses" Critical Care Nurse, Vol. 21, No.2, P. 62.
6. Mumane, Laura Gordon (1991). "Evaluating Net Evaluators" Searcher, Vol.7, No. 2, P. 22.

1. bagheramani@gmail.com
2. Aliahmadlo2@gmail.com.
3. National Union Catalog
4. Books in Print.
5. American Reference Book Annual .
6. Cumulative Book Index .
7. Britannica
8. Americana
9. Funk \$ Wagnalls
10. World book
11. Columbia.
12. Random House Encyclopedia
13. World Almanac.
14. Europa World Yearbook.
15. Whitakers Almanac.
16. World Geographical Encyclopedia
17. Merriam-Webster's New Geographical